

V. KRONIKA

DOROCZNA SESJA SOCIÉTÉ D'HISTOIRE DU DROIT W PADWIE (21—25 V 1961) I POWOŁANIE DO ŻYCIA MIĘDZYNARODOWEGO STOWARZYSZENIA HISTORYKÓW PAŃSTWA I PRAWA

W 1961 r. Journées Internationales d'Histoire du Droit odbyły się we Włoszech w dniach 21—25 V, na zaproszenie Uniwersytetu w Padwie. Journées zorganizowane były wedle od lat ustalonego wzoru, to znaczy że obejmowały dość dużą ilość referatów o bardzo różnorodnej tematyce z różnych dziedzin historii prawa. Poza tym, jak zawsze, Journées dawały okazję do licznych spotkań, zebrań i wybieczek ułatwiających nawiązywanie i pogłębianie stosunków naukowych między uczonymi wielu krajów. Uczestnicy Journées w szczególności żywej pamięci zachowują niezrównana gościnność głównego padewskiego gospodarza, prof. Carlo Guido Mor.

W porównaniu z dawniejszymi Journées zauważyć trzeba, że w tegorocznych nie francuscy, lecz włoscy uczestnicy tworzyli większość. Mimo to jednak tematyka romanistyczna była reprezentowana w referatach mniej obficie niż zazwyczaj. Polskich historyków prawa reprezentował prof. M. Sczaniecki, który występował w tym okresie z wykładami w Rzymie i w Mediolanie, a w czasie Journées przewodniczył obradom w drugim dniu sesji i kilkakrotnie zabierał głos w dyskusji nad referatami.

Journées padewskie przejdą niewątpliwie do historii nauk historycznoprawnych ze względu na ważne decyzje o charakterze organizacyjnym. Już w dniu 22 V ukonstytuowała się ogólnowłoska organizacja historyków prawa Società Italiana di Storia del Diritto. Najważniejszym jednak osiągnięciem Journées było powołanie do życia pierwszej rzeczywistej międzynarodowej organizacji historyków prawa pod nazwą Association Internationale d'Histoire du Droit et des Institutions. Decyzja ta zapadła na specjalnie w tym celu zorganizowanym zebraniu, które odbyło się dnia 23 V pod przewodnictwem przewodniczącego Comité International des Sciences Historiques, prof. H. F. Schmid, z udziałem następujących osób: Austria, prof. H. F. Schmid, Belgia prof. Franssen, Gilissen, Harsin, Czechosłowacja, prof. Vaněček, Francja, prof. Brejon de Lavergnée, Debbasch, Lepointe, Petot, Seston, Villers, Hiszpania, prof. Garcia Gallo, Holandia, prof. Bosch, Immink, Jongkees, Jugosławia, prof. Stojčević, NRF, prof. Seidl, Polska, prof. Sczaniecki, Watykan, prof. Leclerc, Lefebvre, Stickler, Włochy, prof. Arangio-Ruiz, Astuti, Brasiello, Calasso, Cessi, Chiaudano, Impellone, Falaschi, Marongiu, Mor, Mortari, Moschetti, Nicolini, Paradisi, Rasi, Talamanca, Vaccarri, Volterra.

Po zagajeniu zebrania przez prof. Schmid, prof. Lepointe wyjaśnił w jakich okolicznościach doszło do zwołania zebrania. Otóż, na Międzynarodowym Kon-

gresie Historyków w Sztokholmie w 1960 r., szwedzki historyk prawa, ambasador Petren zgromadził w fundacji Gustawa i Karin Olin liczną grupę historyków prawa, którzy wyrazili wówczas pogląd o potrzebie powołania do życia międzynarodowej organizacji historyków prawa. Na zebraniu tym powierzono profesorom Lepointe i Gilissen podjęcie prac przygotowawczych dla zorganizowania takiej instytucji. Na tej podstawie prof. Gilissen rozesłał do 23 instytucji międzynarodowych i narodowych, zajmujących się historią prawa, listy w sprawie powołania międzynarodowej Komisji. W liście tym wyjaśniono z góry następujące sprawy:

1. Nowa Komisja nie może z żadnego tytułu mieszać się do organizacji i działalności instytucji już istniejących ani też nie może zajmować się problemami będącymi już przedmiotem prac tych instytucji.

2. Rolę nowej Komisji międzynarodowej można by ująć jako:

a) Po pierwsze, jako reprezentację specjalistów i ewentualnie instytucji zajmujących się historią prawa w łonie Comité International des Sciences Historiques; nowa Komisja mogłaby więc wpływać na ożywienie kontaktów między historykami i historykami prawa, w szczególności w czasie odbywających się co 5 lat Międzynarodowych Kongresów Nauk Historycznych.

b) Po drugie, jako ośrodek informacyjny, który mógłby udzielać informacji na temat kongresów, zjazdów, konferencji, publikacji istniejących i zamierzonych itp.

c) Po trzecie, jako międzynarodowy ośrodek badawczy, przygotowujący wydawnictwa o znaczeniu międzynarodowym, np. międzynarodowe repertorium źródeł prawnych, międzynarodowa bibliografia itp.

Prof. Gilissen stwierdził, że dotąd 20 instytucji wypowiedziało się pozytywnie i wyraziło zgodę na „zasadę” powołania do życia międzynarodowej Komisji. Spośród tych instytucji 12 jest reprezentowanych na obecnym zebraniu.

1. Société d'Histoire du Droit (prof. Petot i Lepointe),
 2. Instytut Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk (prof. Szczaniecki),
 3. Akademia Czechosłowacka (7 sekcja) (prof. Vaněček),
 4. Instituto Nacional de Estudios Jurídicos (prof. Garcia Gallo),
 5. Commission Belge des Anciennes Lois et Ordonnances (prof. Gilissen),
 6. Vereniging tot uitgaaf der bronnen van het Oud-Vaderlands recht, (prof. Immink),
 7. Institut für Europäische Rechtsgeschichte (prof. Schmid),
 8. Stowarzyszenie Historyków Prawa Jugosłowiańskich (prof. Stojčević),
 9. Institutum Historicum Iuris Canonici (kan. Stickler),
 10. Institute of Research and Study in Medieval Canon Law w Waszyngtonie (mons. Lefebvre),
 11. Société Jean Bodin pour l'Histoire Comparative Des Institutions (prof. Gilissen),
 12. Società Italiana di Storia del Diritto (prof. Arangio-Ruiz).
- Ponadto akces zgłosiły:
13. Fundacja Gustav i Carin Olin w Sztokholmie,
 14. Deutsche Rechtshistorikertag,
 15. Société internationale d'Histoire des Droits de l'Antiquité,
 16. Ius Romanum Medii Aevi,
 17. Selden Society to encourage the study and advance the knowledge of the History of English Law w Londynie,
 18. Stair Society to encourage the study and advance the knowledge of the History of Scotch Law,
 19. Ames Foundation przy Harvard University,
 20. American Society for Legal History.

Prof. Gilissen poinformował również, że wyjaśniono już stosunek nowej komisji do istniejącej od dawna Commission Internationale pour l'Histoire des Assemblées d'États. Przewodniczący tej komisji, prof. Lousse stwierdził, że skoro zajmuje się ona jedynie jednym problemem, nie ma żadnych przeszkód ku temu by powołać nową komisję, która by się zajmowała historią państwa i prawa w ogóle.

Jako pierwsze ważne zagadnienie przedyskutowano czy nowa komisja ma mieć charakter „wewnętrzny”, w ramach Comité International des Sciences Historiques (jak np. Association Internationale des Études Slaves, Comité International des l'Histoire des Assemblées d'États, Commission d'Histoire des Mouvements Sociaux etc.), czy też należałoby powołać do życia organizm międzynarodowy, niezależny, który mógłby zostać afiliowany do Comité International des Sciences Historiques (jak np. Association Internationale des Études Slaves, Comité International des Sciences Onomastiques, Commission Internationale des Études Slaves, Instituto Panamericano de Geografia e Historia, Unione Internazionale degli Istituti di Archeologia, Storia e Storia dell'Arte, Commission d'Histoire Economique itp.). Organy międzynarodowe mają prawo głosu w Assemblée Générale, mają więc stanowisko podobne jak Komitety narodowe nauk historycznych. Po krótkiej dyskusji zebrani jednomyślnie podjęli uchwałę o powołaniu Association Internationale d'Histoire du Droit et des Institutions, jako organizmu niezależnego.

Dalszą dyskusję wywołały punkty 2—4 zaproponowanego statutu. Uchwalono, że w skład stowarzyszenia wchodzi w zasadzie instytucje międzynarodowe, narodowe oraz regionalne, zajmujące się historią prawa i instytucji. W drodze wyjątku do stowarzyszenia mogą być dopuszczone w charakterze członków fundacje i instytucje badawcze oraz osoby indywidualne. Uchwalono dalej, że w skład zgromadzenia, ogólnego wchodzi jedynie reprezentanci instytucji afiliowanych (po jednym) i im jedynie przysługuje prawo głosu. Zgromadzenie ogólne wybiera zarząd (bureau), składający się z przewodniczącego, trzech wiceprzewodniczących, sekretarza generalnego, skarbnika i z nieokreślonej liczby członków. Siedzibą Stowarzyszenia jest siedziba sekretariatu.

Z kolei przedyskutowano pobieżnie, oddalając od szczegółowszego opracowania, następujące inicjatywy zgłoszone pod adresem organizatorów zebrania: wydawanie Rocznika nowego stowarzyszenia, wydawanie międzynarodowej bibliografii historii prawa, wydawanie międzynarodowego repertorium źródeł do historii prawa, wydawanie encyklopedii historii prawa.

Jako ostatni punkt porządku obrad przeprowadzono wybory nowego zarządu, powołując jednomyślnie skład następujący: przewodniczący: prof. Vincenzo Arancio-Ruiz (Włochy), wiceprzewodniczący: prof. Gabriel Lepointe (Francja), prof. Hans Thieme (NRF), prof. Juliusz Bardach (Polska), sekretarz generalny: prof. John Gilissen (Belgia), skarbnik: prof. Robert Feenstra (Holandia), członkowie: prof. Morris D. Forkosch (Stany Zjednoczone), Alfonso Garcia Gallo (Hiszpania), Jean Gaudemet (Francja), Carlo Guido Mor (Włochy), R. B. Pugh (Wielka Brytania), Heinrich Felix Schmid (Austria), Alphonse M. Stickler (Watykan), Dragomir Stojčević (Jugosławia), Vaclav Vaněček (Czechosłowacja).

MICHAŁ SZCHANIECKI (Poznań)

Z POBYTU PROF. JULIUSZA BARDACHA W CZECHOSŁOWACJI

W ramach stałych i ścisłych kontaktów, łączących polską i czechosłowacką naukę historycznoprawną, prof. J. Bardach przebywał w Czechosłowacji w dniach

9—19 X 1961 r. na zaproszenie Instytutu Prawa Czechosłowackiej Akademii Nauk oraz Zakładu Prawa Słowackiej Akademii Nauk. W czasie swego pobytu wygłosił on w Pradze dwa referaty.

Dnia 13 X mówił na temat metody historyczno-porównawczej a problemów syntezy powszechnej historii państwa i prawa na rozszerzonym zebraniu Katedry Historii Państwa i Prawa Uniwersytetu Karola, dnia 18 X na posiedzeniu Zakładu Historii Państwa i Prawa Instytutu CzAn — o drogach przejścia od własności kolektywnej do indywidualnej w dawnej Polsce, Litwie i Ukrainie. Oba referaty wywołały ożywioną dyskusję. Sprawozdanie z nich ukazało się w organie Instytutu Prawa CzAn, miesięczniku „Pravnik”.

Podczas pobytu w Bratysławie 16—17 X prof. J. Bardach powtórzył wykład o metodzie historyczno-porównawczej na wspólnym zebraniu Katedry Historii Państwa i Prawa Uniwersytetu Komeńskiego oraz Zakładu SAN. I tu miała miejsce żywa dyskusja.

Z okazji pobytu prof. J. Bardacha dokonano kolejnej wymiany informacji o pracach będących w toku i zaplanowanych na najbliższy okres oraz uzgodniono niektóre sprawy związane z uczestnictwem polskich i czechosłowackich historyków państwa i prawa w międzynarodowych organizacjach historycznoprawnych.

INSTITUT DE DROIT ROMAIN DE L'UNIVERSITÉ DE PARIS

A la suite de la session de la Société d'Histoire des droits de l'Antiquité tenue à Fribourg du 13 au 18 septembre 1959, il a été créé, dans le cadre de l'Institut de droit romain de l'Université de Paris, un service de documentation concernant les publications nouvelles relatives aux institutions juridiques, économiques, politiques et sociales du monde méditerranéen ancien.

Son objet est double:

— Constituer à Paris au siège de l'Institut de Droit Romain (Faculté de Droit et des Sciences économiques, 12, place du Panthéon, V^o) un fichier des publications nouvelles et, dans toute la mesure du possible, une bibliothèque où se trouveront ces publications. L'un et l'autre seront à la disposition de tous les historiens des institutions du monde méditerranéen antique.

— Mais surtout diffuser les fiches bibliographiques signalant les publications récentes. Ces fiches (du format international, 12,5×7,5 cm) font le relevé des ouvrages, articles, comptes-rendus, concernant les institutions juridiques, économiques, politiques et sociales du monde méditerranéen antique.

Afin de pouvoir s'adapter aux systèmes personnels de classement de tous les chercheurs et des établissements de recherches, les fiches ne comportent elles-mêmes aucun classement. Elles sont établies par nom d'auteur et ne contiennent que les indications bibliographiques d'usage (format, lieu et date d'édition, nombre de pages).

Les envois de fiches aux abonnés se font à raison de deux expéditions par an (en juin et en décembre). Le premier envoi a eu lieu en Octobre 1960 (le dépouillement des revues y est effectué depuis le 1er janvier 1959).

Afin d'assurer une information aussi complète et rapide que possible, un pressant appel est adressé à tous les historiens des institutions de l'Antiquité pour qu'ils envoient un exemplaire de leurs travaux (livres, articles, notes, comptes-rendus) au Centre de Documentation de l'Institut de droit romain, dès la publication de ces travaux.

L'abonnement au service des fiches est fixé à 25 NF. (ou leurs contrevaieur en monnaie étrangère); à verser au compte du Centre de Documentation de l'Institut de droit romain, Faculté de Droit et des Sciences Economiques de Paris, 12 place du Panthéon- PARIS, V^c- Compte de chèques postaux, Paris 13.897.77.

OBRONA PRACY DOKTORSKIEJ MICHAŁA PIETRZAKA

12 I 1961 r. na Wydziale Prawa Uniwersytetu Warszawskiego odbyła się publiczna dyskusja nad pracą doktorską mgra Michała Pietrzaka pt. *Wolność prasy w Polsce w latach 1918—1939*. Promotorem był prof. dr J. Bardach, recenzentami prof. dr K. Grzybowski i prof. dr B. Leśnodorski. Mgr Pietrzak omawiając główne założenia swej pracy podkreślił m. in. że celem jej było przedstawienie rzeczywistej treści wolności prasy w Polsce międzywojennej, a więc nie tylko przepisów prawnych, ale przede wszystkim ich zastosowania w praktyce. Autor w oparciu o materiały archiwalne, ilustrujące praktykę władz nadzorujących prasę, dążył do dokładnego zbadania ograniczeń wolności prasy narzucanych przez prawo, praktykę władz, warunki ekonomiczne oraz ich zasięgu i kierunków rozwoju. Zakres reglamentacji wolności prasy nie był stały, lecz zmieniał się wraz ze zmianami w układzie sił klasowych, w nasileniu walk politycznych i sytuacji międzynarodowej. Cechą charakterystyczną wolności prasy w tej epoce historycznej było pozbawienie prasy komunistycznej możliwości legalnego głoszenia swej ideologii. Ze stosunkowo znacznej swobody korzystała prasa burżuazyjna w latach 1918—1926, z wyjątkiem prasy ukraińskiej, białoruskiej i litewskiej. Przeobrażenia polityczne, jakie pociągnął za sobą przewrót majowy od razu odbiły się na wolności prasy. Rozporządzenia prezydenta z 1927 r. prowadziły do skrzepowania działalności prasy opozycyjnej. W miarę przechodzenia stronnictw lewicy parlamentarnej do opozycji przeciwko rządowi sanacyjnemu dyktatura sanacyjna zastrzała w niezwyklej stopniu kryteria kontroli prasy. Wygaśnięcie wspomnianych rozporządzeń spowodowało oparcie się sanacji na przepisach starych ustaw prasowych i kodeksu karnego z 1932 r. W celu tłumienia krytyki prasowej przepisy o ochronie autorytetu władz państwowych, o spokoju i porządku publicznym interpretowane były wbrew zasadom wykładni logicznej i gramatycznej. Od czasu konstytucji kwietniowej zasada wolności prasy straciła swój dotychczasowy konstytucyjny charakter. Odzwierciedlało to proces likwidacji praw i swobód obywatelskich, wśród których wolność prasy odgrywała zawsze pierwszoplanową rolę.

Jako pierwszy z recenzentów przemawiał prof. dr K. Grzybowski, podkreślając we wstępie, że praca mgra Pietrzaka ujęła zagadnienie w zupełnie inny sposób, niż dotychczasowe prace o wolności prasy. Wielką zaletą omawianej pracy jest gruntowne przebadanie źródeł i to nie tylko ustaw i orzecznictwa, ale całej praktyki administracyjnej. Drugą jej zaletą jest konstrukcja. Część wstępna została przedstawiona bardzo zwięźle, natomiast rozbudowane zostały części dalsze, zawierające konfrontację zasad z praktyką. Szczególnie wartościowa jest część trzecia, dotycząca reglamentacji czasopism. Konfrontacja materiału zawartego w konfiskowanej prasie z motywami konfiskaty doprowadziła do bardzo interesujących wyników. Praca wzbogaca znajomość naszego ustroju w okresie międzywojennym od strony praktyki konstytucyjnej. Jedynym poważniejszym brakiem w pracy jest brak tła porównawczego. Celowe byłoby zanalizowanie praktyki w sprawach prasowych innych państw burżuazyjnych. Ciekawa byłaby również

analiza historyczna, jak pewne pojęcia policyjno-porządkowe z epoki światłego absolutyzmu przeniknęły do pojęć prawnych 20-lecia. Na zakończenie prof. Grzybowski stwierdził, że praca świadczy o dużej dojrzałości naukowej jej autora.

Następnie głos zabrał prof. dr B. Leśnodorski, który w pełni przyłączył się do pozytywnej oceny pracy dokonanej przez prof. Grzybowskiego. W pracy wyżyłskany został bardzo obszerny materiał źródłowy. Autor przebadiał wszelkie dostępne materiały archiwalne, m. in. z archiwów lwowskich i wileńskich. Na szczególną uwagę zasługuje sięgnięcie przez autora do zagadnień należących do wielu dyscyplin prawnych, jak prawa konstytucyjnego, karnego, administracyjnego i procesu. Przechodząc do uwag szczegółowych referent zwrócił uwagę na pewne braki w literaturze przedmiotu oraz brak szerszego tła porównawczego, szczególnie zaś ustawodawstwa i praktyki w sprawach prasowych Francji i Anglii. Prof. Leśnodorski wysunął ponadto zastrzeżenia co do układu pracy, oraz co do pewnych, nieco uproszczonych twierdzeń autora o działalności sądów i sędziów w sprawach prasowych. Kończąc, prof. Leśnodorski podkreślił raz jeszcze walory przedstawionej pracy i postawił wniosek o przyznanie mgrowi Pietrzakowi stopnia doktora nauk prawnych.

W dalszym ciągu rozprawy poprosił o głos prof. dr S. Rozmaryn, stawiając pod adresem kandydata pytanie, jak właściwie ocenić należy instytucję redaktora odpowiedzialnego oraz czy system koncesyjny jest zawsze, jak sugeruje Autor, zaprzeczeniem wolności prasy. Na tym dyskusja została zamknięta.

W podsumowaniu mgr Pietrzak podziękował recenzentom za życzliwą krytykę i cenne uwagi, które pozwolą pracę poprawić i uzupełnić. Postulat szerszego uwzględnienia w pracy kryterium porównawczego jest niewątpliwie słuszny, bo pozwoli odpowiedzieć na pytanie czy sytuacja w Polsce w dziedzinie wolności prasy była zjawiskiem swoistym, czy raczej typowym dla wielu państw europejskich. Odpowiadając na pytania prof. Rozmaryna mgr Pietrzak wyjaśnił, że instytucja redaktora odpowiedzialnego była w pewnych przypadkach zjawiskiem pozytywnym, kiedy indziej zaś wykorzystywana była do prowadzenia akcji szantażu, oszczerstw prasowych itp. Sprawa systemu koncesyjnego jest sprawą dyskusyjną, a właściwa ocena zależeć musi m. in. od jego treści i zakresu. Na tym rozprawa została zakończona.

W tym samym dniu Rada Wydziału Prawa UW podjęła uchwałę o nadaniu mgrowi Michałowi Pietrzakowi stopnia doktora nauk prawnych.

K. S.—Z.

OBRONA PRACY DOKTORSKIEJ LUDWIKA ŁYSIAKA

Posiedzenie Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego w dniu 30 VI 1961 r., poświęcone rozpatrzeniu obrony pracy doktorskiej mgra Ludwika Łysiaka pt. *Własność sółtysia w Małopolsce do końca XVI wieku*, otworzył pro-dziekan, prof. dr Marian Cieślak. Z kolei głos zabrał promotor, prof. dr Adam Vetulani, charakteryzując dorobek naukowy doktoranta oraz przebieg jego pracy zawodowej na terenie Archiwum Miasta i Województwa Krakowskiego, w Polskiej Akademii Nauk oraz na Wydziale Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego, gdzie doktorant rozpoczął pracę w 1958 r. w charakterze adiunkta przy Katedrze Historii Państwa i Prawa Polskiego.

Następnie głos zabrał mgr Ludwik Łysiak, przedstawiając w skrócie założenia, tematykę i wnioski swej pracy. Omówił kolejno znaczenie dokumentu loka-

cyjnego, przedmiot własności sołtysiej, tj. poszczególne elementy majątku sołtysiego z uwzględnieniem zmian zachodzących po akcie lokacji, następnie treść tej własności z wyróżnieniem w niej władztwa gruntowego oraz władzy nad ludnością zamieszkałą na terenie sołectwa. Dalej przedstawił podstawowe zasady alienacji oraz dziedziczenia sołectw. W zakończeniu autoreferatu stwierdził, iż w dziejach sołectw małopolskich dadzą się wyróżnić dwa okresy: pierwszy, do połowy XV w., cechowała duża swoboda sołtysów, zwłaszcza w zakresie alienacji i dziedziczenia, drugi okres charakteryzował się wzrostem ingerencji właściciela wsi. Równocześnie, w związku z coraz powszechniejszym przechodzeniem sołectw w ręce szlacheckie, daje się zauważyć wyraźną dążność do przekształcania majątków sołtysich w dobra podległe prawu ziemskiemu. Ta tendencja wzięła górę w XVI w., zmieniając oblicze prawne sołectw i prowadząc pośrednio do ich zaniku.

Po autoreferacie, przewodniczący udzielił głosu recenzentom. Prof. dr Wojciech Hejnosz w obszernej wypowiedzi omówił treść pracy według kolejności rozdziałów, ustosunkowując się krytycznie do niektórych ustaleń autora. Między innymi postulował uściślenie tytułu, ponieważ wykorzystany w pracy materiał dotyczył często wójtostw miejskich. Stwierdził też nie zawsze konsekwentne rozróżnienie pomiędzy dokumentem, a przywilejem lokacyjnym. Niezbyt jasno został przeprowadzony podział własności sołtysiej na *dominium* (władztwo nad majątkiem) i *potestas* (władza nad ludnością); wątpliwe czy można ten drugi czynnik o charakterze publicznoprawnym zaliczyć do majątku sołtysa. Trafnie omówiono w pracy zasady dziedziczenia sołectw, choć interpretacja źródeł nie zawsze jest bezsporna. W zakończeniu recenzji prof. dr Wojciech Hejnosz podkreślił, iż praca opiera się na bogatym materiale źródłowym i zawiera samodzielne wnioski Autora.

Prof. dr Michał Patkaniowski poświęcił swą recenzję w znacznej mierze zagadnieniom konstrukcyjnym. Omówił ramy czasowe pracy, tj. lokację i skup sołectw, podkreślił że są to długotrwałe procesy dziejowe. Bardzo pozytywnie ocenił źródłową podstawę pracy, opartej nie tylko na materiale normatywnym i aktach lokacyjnych, lecz i na dokumentach praktyki (księgi sądowe). Zakwestionował natomiast konstrukcję trzeciego rozdziału, gdzie pod ogólnym tytułem: „Treść własności sołtysiej” znalazły się takie zagadnienia, jak zasady dziedziczenia czy kwestia swobody alienacji (w podrozdziale pt. „Władztwo gruntowe”). Szkoda, iż autor nie wykorzystał szerszego tła porównawczego. Instytucja sołectwa, recypowana w całości z Niemiec, stanowi jedną z form lenna, czego dowodzi obowiązek służby wojskowej sołtysów. Mimo tych zastrzeżeń podkreślić należy duże walory pracy, która w sposób trafny i wartościowy dla nauki porusza w oparciu o imponującą bazę źródłową zagadnienia w literaturze naukowej nieopracowane.

Doc. dr Stanisław Roman podkreślił, iż omawiana praca stanowi poważną pozycję w nauce historii prawa; w pełni krytyczna i bogato udokumentowana spełnia wszelkie wymogi stawiane pracom doktorskim. Autor przejrzał kilkadziesiąt wydawnictw źródłowych oraz blisko dwieście obszernych rękopiśmiennych ksiąg sądowych. W oparciu o taką bazę wydobył wiele materiału nowego, nie znanego dotychczasowej literaturze tematu. Oczywiście wiele uogólnień wywołuje zastrzeżenia ze strony recenzentów, ale jest to zwykle spowodowane nie tyle błędami Autora, ile różnicą zapamiętań. Między innymi dyskusyjne są zagadnienia prawa swobodnej alienacji i dziedziczenia sołectw. W obu tych wypadkach istniały mniejsze ograniczenia niż to autor przyjmował, tak iż nie można chyba mówić o „quasi — dziedziczności” sołectw.

W dyskusji zabrał głos prof. dr Konstanty Grzybowski, który poruszył

zagadnienie proporcji pomiędzy skupem sołectw, a innymi formami ich zaniku. Jest kwestią otwartą czy zanik ten był zupełny, ponieważ nie zbadano jeszcze problemu o ile sołectwa z XVIII i XIX w. stanowiły kontynuację średniowiecznych.

Następnie przewodniczący udzielił głosu mgrowi Ludwikowi Łysiakowi, który w zwięzłym podsumowaniu ustosunkował się do wypowiedzi recenzentów. Zgodził się z krytycznymi uwagami dotyczącymi konstrukcji pracy, polemizował natomiast z zarzutami w kwestii swobodnej alienacji i dziedziczenia sołectw. Godząc się również z niektórymi uwagami na temat interpretacji źródeł, stwierdził iż zamierza pewne zagadnienia opracować osobno, w oparciu o już zebrane materiały źródłowe. W zakończeniu złożył podziękowanie promotorowi, prof. drowi Adamowi Vetulaniemu za opiekę oraz recenzentom za trud włożony w ocenę pracy.

Rada Wydziału Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego, po przeprowadzeniu tajnego głosowania, jednomyślnie postanowiła przyjąć pracę i nadać mgrowi Ludwikowi Łysiakowi tytuł doktora nauk prawnych.

S. G.